

WNIOSKODAWCA

1. hm. Maciej Grzemeski - delegat na XXXVIII Zjazd ZHP, Chorągiew Warmińsko-Mazurska
2. hm. Andrzej Sawuła - delegat na XXXVIII Zjazd ZHP, Chorągiew Gdańska

PROJEKT

Uchwała nr ... XXXVIII Zjazdu Związku Harcerstwa Polskiego z dnia ... grudnia 2013 r.

w sprawie wzmocnienia roli harcerskich specjalności w programie wychowania ZHP

1. XXXVIII Zjazd ZHP uznaje konieczność wzmocnienia roli harcerskich specjalności w procesie wychowawczym ZHP, gdzie:
 - 1) Przez specjalność harcerską rozumiany jest sposób realizacji programu harcerskiego opartego na metodzie i metodykach harcerskich, wzbogacony o treści charakterystyczne dla danego rodzaju aktywności ludzkiej.
 - 2) Założeniem stosowania specjalności jest długofalowa praca metodyczna, traktująca specjalność jako uzupełnienie lub częściową alternatywę tradycyjnych technik harcerskich w celu uatrakcyjnienia programu wychowawczego (wykorzystania naturalnych zainteresowań i pasji podopiecznych do zwiększenia skuteczności oddziaływania wychowawczego).
 - 3) Podstawowymi podmiotami, umożliwiającymi stosowanie programu danej specjalności w sposób całościowy są samodzielne środowiska specjalnościowe (drużyny, szczepy, związki drużyn danej specjalności) lub kluby i grupy specjalnościowe, zapewniające długofalową pracę metodyczną.
 - 4) Elementy programu danej specjalności mogą być stosowane poza samodzielnymi środowiskami specjalnościowymi (w klubach specjalnościowych lub jednostkach niespecjalnościowych) w celu wzbogacenia ich programu o techniki atrakcyjne dla młodzieży.
 - 5) Podnoszenie kwalifikacji kadr specjalności może odbywać się w ramach programu samodzielnego środowiska specjalnościowego, jak również podczas specjalistycznych szkoleń prowadzonych w oparciu o programy ZHP i zewnętrzne programy szkoleń umożliwiające uzyskanie uprawnień państwowych i międzynarodowych w poszczególnych technikach.
2. XXXVIII Zjazd ZHP zobowiązuje Radę Naczelną ZHP do zdefiniowania sposobu realizacji wychowania w harcerskich specjalnościach zgodnego z systemem metodycznym, kierunkami pracy wychowawczej i pracy z kadrą ZHP do 30 czerwca 2014 r.

3. XXXVIII Zjazd ZHP zobowiązuje Główną Kwaterę ZHP do dokonania przeglądu specjalności ZHP do 31 grudnia 2014 r. oraz opracowania i opublikowania poradników przedstawiających poszczególne, działające specjalności i sposoby realizacji ich programów w samodzielnych środowiskach specjalnościowych do 30 czerwca 2015 r.

UZASADNIENIE

W ostatniej dekadzie została podjęta niedokończona do dziś próba zmiany postrzegania i wykorzystania dorobku specjalnościowego w ZHP. Różne pomysły na istnienie specjalności w programach naszego stowarzyszenia, brak konsekwencji przy określaniu zasad pracy specjalności czy zmiany w organizacji zespołów specjalnościowych szczebla centralnego nie przyczyniły się do rozwoju tej części naszej działalności. Niniejszy projekt uchwały kierunkowej ma na celu przywrócenie prostych i jasnych zasad wychowania poprzez specjalności w ZHP, z jednej strony nawiązujących do niemal stuletniego dorobku tradycyjnego modelu, z drugiej strony pozwalających wykorzystać techniki specjalnościowe w każdej jednostce ZHP chcącej poszerzyć swój program.

Od początków harcerstwa specjalności realizowane były w drużynach, które prowadziły metodyczną, długofalową pracę harcerską, zaś dla uatrakcyjnienia programu zastąpiły częściowo tradycyjny zestaw technik harcerskich innym, alternatywnym zestawem umiejętności spełniających tę samą funkcję wychowawczą. Podkreślamy, że długofalowość jest podstawą wszystkich procesów zachodzących w specjalnościach i dotyczy zarówno kwestii metodycznych, jak i rozwoju specjalistycznego harcerzy i kadr.

Wprowadzony w ostatniej dekadzie model przeddefiniował rolę specjalności, przesuwając akcent z długofalowej metodycznej pracy wychowawczej w drużynie na krótkoterminowe działania i akcje specjalnościowe (będące uatrakcyjnieniem programu, ale nie stanowiące już integralnej części procesu wychowawczego). Podstawą obowiązującego dziś modelu jest dorywcze podejście do specjalności, w którym specjalność z narzędzia metodycznego stała się atrakcją programową, a miano drużyny specjalnościowej można zdobywać i tracić.

Stoimy na stanowisku, że istniejący stan w dłuższej perspektywie zaszkodzi harcerskim specjalnościom. Pełne wdrożenie przyjętych założeń wpłynie destrukcyjnie na rozwój nowych kadr, których wychowanie i późniejsze wykształcenie specjalnościowe zajmuje od kilku do kilkunastu lat. Uważamy, że wprowadzenie systemu oceny i nadawania mian specjalnościowych w obecnej formie jest błędem, ponieważ jedynym wyznacznikiem oceny działań środowisk harcerskich winny być działania wychowawcze i ich efekty oraz zachowanie bezpieczeństwa, a kryteria działań drużyn specjalnościowych powinny jedynie być wskazówką dla drużynowego, po jakie narzędzia i jakie techniki może sięgać w swojej pracy.

Dodać należy, że w chwili obecnej sytuacja formalna harcerskich specjalności w ZHP jest niespójna. Obowiązuje dokument „Zasady pracy harcerskich specjalności” z 2011 r., nigdy jednak nie wydano do niego szczegółowych instrukcji dla poszczególnych specjalności, przez co drużyny specjalnościowe mają obowiązek corocznego składania sprawozdań, których następnie nikt nie może formalnie przyjąć ani odrzucić.

Jesteśmy przekonani, że przyjęcie uchwały określającej podstawową istotę specjalności oraz wyznaczającej terminy konkretnych działań władz ZHP na rzecz specjalności poprawi sytuację i wpłynie także na wprowadzanie elementów programu specjalności poza ich strukturami.

hm. Maciej Grzemski

hm. Andrzej Sawuła